

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : E-73640249-045.02[02]-562-2023-36/1381
Konu : Kamulaştırılmasız El Atma Nedeniyle Açılan
Tazminat Davalarında Nispi Harçlar

12.01.2024

DAVATIM YERLERİNE

İlgili : Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müavirliğinin 08.12.2023 tarihli ve E-41870694-659-42874 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazı ile 492 sayılı Harçlar Kanununun, 28 inci maddesinin birinci fıkrasının, 23.07.2010 tarihli ve 6009 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle değiştirilen (a) bendinin birinci cümlesinin ve 32 nci maddesinin birinci cümlesinin "**davalısı harçtan muaf olan kamulaştırılmasız el atma nedeniyle açılan tazminat davaları**" yönünden, 06.10.2022 tarih 31975 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 08.09.2022 tarih, Esas: 2022/61, Karar: 2022/101 sayılı kararı ile iptaline, iptal hükümlerinin Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren dokuz ay sonra yürürlüğe girecek karar verildiği halde, Birliklerine iletilen başvurularla davalısı harçtan muaf olan kamulaştırılmasız el atma nedeniyle açılan tazminat davalarında bazı mahkemelerce iptal kararının dikkate alınmayarak işlem yapıldığının bildirildiğinden bahisle uygulama birliğinin sağlanması amacıyla konunun mahkemelere duyurulması talep edildiği anlaşılmıştır.

Bilindiği üzere;

Anayasanın "Anayasanın bağımsızlığı ve üstünlüğü" bağımlıklı 11 inci maddesinde;

"Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluşları ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.",

Anayasanın "Anayasa Mahkemesinin kararları" bağımlıklı 153 üncü maddesinde;

"Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir. İptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz.

Anayasa Mahkemesi bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin tamamını veya bir hükümünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.

Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla iptal edilirse, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararla tırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden itibaren bir yılı geçemez.

İptal kararının yürürlüğe girmesinin ertelendiği durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, iptal kararının ortaya çıkardığı hukuki boşluğu dolduracak kanun (...) teklifini öncelikle görüşüp karara bağlar.

İptal kararları geriye yürümez.

Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.",

02.07.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun "Mevzuu" bağımlıklı 2 nci maddesinde, "Yargı işlemlerinden bu kanuna bağımlı (1) sayılı tarifede yazılı olanları, yargı harçlarına tabidir. Ceza mahkemelerinde tahsis hukuka ait hakların hüküm altına alınması halinde de, celse harçları hariç olmak üzere (1) sayılı tarifeye göre harç alınır." hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanuna bağımlı (1) sayılı tarifinin "A) Mahkeme harçları" bağımlıklı bölümünün "III-Karar ve ilam harcı" kısmının birinci fıkrasının (a) bendinde, "Konusu belli bir davalı ile ilgili bulunan davalarda esas hakkında karar verilmesi halinde hüküm altına alınan uyuşmazlık konusu davalı üzerine.." nispi oranda harç alınacağı belirtilmiştir.

Aynı Kanunun, "Nispi harçlarda ödeme zamanı" bağımlıklı 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, "Karar ve ilam harçlarının dörtte biri peşin, geri kalanı kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir. Bu kadar ki, ölüm ve cismani zarar sebebiyle açılan maddi ve manevi tazminat davalarında peşin alınan harcın oranı yirmide bir olarak uygulanır. Bakiye karar ve ilam harcının ödenmemesi olması, hükmün tebliğ ve çıkarılmasına, takibe konulmasına ve kanun yollarına başvurulmasına engel teşkil etmez.",

Aynı Kanunun, "Harcı ödenmeyen işlemler" bağımlıklı 32 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde,

"Yargı işlemlerinden alınacak harçlar ödenmedikçe mütaakip işlemler yapılmaz.",

Hükümleri yer almaktadır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://vatandas.uyap.gov.tr>

Adres : Milli Müdafaa Cad. No:22 06420 Bakanlıklar ANKARA
e-posta : higm@adalet.gov.tr İnternet Adresi : www.higm.adalet.gov.tr
Kep Adresi : adaletbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için : İknur VURAL
Unvan : Memur
Telefon No : (0312) 4148103

06.10.2022 tarih 31975 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 08.09.2022 tarih, Esas: 2022/61, Karar: 2022/101 sayılı kararında özetle, "Kamula tırmasız el atma nedeniyle açılan tazminat davasının kısmen veya tamamen kabulüne karar verilmesi durumunda davacı ödedi i nispi karar ve ilam harcının tamamını geri alabilmektedir. Bununla birlikte dava sonuçlanana kadar geçecek süre içinde davacının nispi karar ve ilam harcı olarak ödedi i tutarın de er kaybına u rayabilece i açıktır.

Nispi karar ve ilam harcının yalnızca dörtte birinin pe in, geri kalanının ise kararın tebli inden itibaren bir ay içinde ödenece ini, ayrıca yargılama giderleri ba lamında karar ve ilam harcının aleyhine hüküm verilen taraftan alınmasına karar verilece ini öngören kanun koyucunun, takdir yetkisini karar ve ilam harcının mülkiyet hakkına yönelik getirdi i sınırlamayı mümkün oldu unca hafifletecek yönde kullandı ı söylenebilir. Di er yandan davacının sunulan adalet hizmeti yoluyla elde etti i menfaat gözetildi inde karar ve ilam harcı olarak ödedi i tutardan belirli bir süreli ine mahrum kalmasının tek ba ma Anayasa'ya aykırılık te kil etmeyece i de kabul edilebilir. Ancak dava konusu kuralların kamula tırmasız el atma nedeniyle açılan tazminat davaları yönünden ele alındı ı ve kamula tırmasız el atmanın Anayasa'da mülkiyet hakkı ba lamında koruma altına alınan güvenceleri açıkça ihlal eden bir yöntem oldu u gözetildi inde mâlike söz konusu ihlallerin yanı sıra ba ka ek külfetler getiren kuralların Anayasa'nın sözüne aykırılık te kil etmeyece i söylenemez. Kamula tırmasız el atma nedeniyle açılan tazminat davasının kısmen veya tamamen kabulüne karar verilmesi durumunda davacı ödedi i nispi karar ve ilam harcının tamamını geri alabilmekte ise de dava sonuçlanana kadar geçecek süre içinde nispi karar ve ilam harcı olarak ödenen tutarda meydana gelebilecek de er kaybı ta inmazın gerçek kar ılı nın elde edilememesine de yol açabilmektedir. Söz konusu de er kaybının gerçek kar ılı nın ödenmesine yönelik anayasal güvenceyi i levsiz hâle getirmesini engelleyebilecek bir telafi mekanizması da öngörülmemi tir. Bu itibarla Anayasa'nın 46. maddesinde öngörülen güvenceye açıkça aykırı olarak ta inmazına el atılan ki inin durumunu daha da a ırla tıran ve bu hususta herhangi bir telafi mekanizması içermeyen kurallar Anayasa'nın sözüne aykırılık te kil etmektedir. Açıklanan nedenlerle kurallar, "davalısı harçtan muaf olan kamula tırmasız el atma nedeniyle açılan tazminat davaları" yönünden Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine aykırıdır. ptalleri gerekir." ifadelerine yer verilmek suretiyle, söz konusu 02.07.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun, 28 inci maddesinin birinci fıkrasının, 23.07.2010 tarihli ve 6009 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle de i tirilen (a) bendinin birinci cümlesinin ve 32 nci maddesinin birinci cümlesinin "davalısı harçtan muaf olan kamula tırmasız el atma nedeniyle açılan tazminat davaları" yönünden iptaline, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153 üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinin (3) numaralı fıkrası gere ince, Resmî Gazete'de yayımlanmasından ba layarak dokuz ay sonra yürürlü e girece ine karar verilmi tir.

Öte yandan konuyla ilgili Hazine ve Maliye Bakanlı ı Gelir dairesi Ba kanlı ından alınan 29.12.2023 tarihli E-59491943-140.99-107647 sayılı görü te özetle "...davalısı harçtan muaf olan kamula tırmasız el atma nedeniyle açılan tazminat davalarında, Anayasa Mahkemesinin 8/9/2022 tarihli ve E:2022/61, K:2022/101 sayılı kararındaki iptal hükmünün yürürlü e girdi i tarihten itibaren, 492 sayılı Kanunun 28 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin birinci cümlesi ile 32 nci maddesinin birinci cümlesinin uygulanamayaca ı tabiidir." ifadelerine yer verilmi tir.

Bu itibarla;

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri dikkate alındı ında; kamula tırmasız el atma nedeniyle açılan tazminat davasının kısmen veya tamamen kabulüne karar verilmesi durumunda davacı ödedi i nispi karar ve ilam harcının tamamını geri alabilmekte ise de, dava sonuçlanana kadar geçecek süre içinde nispi karar ve ilam harcı olarak ödedi i tutarın de er kaybına u rayabilece inden, **davalısı harçtan muaf olan kamula tırmasız el atma nedeniyle açılan tazminat davalarında**, Anayasa Mahkemesinin 08.09.2022 tarih, Esas: 2022/61, Karar: 2022/101 sayılı kararındaki iptal hükümlerinin yürürlü e girdi i tarihten itibaren, 492 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasının, 23.07.2010 tarihli ve 6009 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle de i tirilen (a) bendinin birinci cümlesinin ve 32 nci maddesinin birinci cümlesinin uygulanmaması gerekti i de erlendirilmektedir.

Bilgi edinilmesini, keyfiyetin yargı çevrenizdeki hukuk daireleri ve mahkemelere duyurulmasını rica ederim.

Hakan ÖZTATAR
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür

Ek: İgi yazı (6 sayfa)

Da ıtım:

Bölge Adliye Mahkemesi Ba kanlıklarına
Bölge dare Mahkemesi Ba kanlıklarına
Cumhuriyet Ba savcılıklarına

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmı tir.

Belge Do rulama Adresi : <https://vatandas.uyap.gov.tr>

Adres : Milli Müdafaa Cad. No:22 06420 Bakanlıklar ANKARA
e-posta : higm@adalet.gov.tr nternet Adresi : www.higm.adalet.gov.tr
Kep Adresi : adaletbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için : İknur VURAL
Unvan : Memur
Telefon No: (0312) 4148103

